

Akran Öğretim Modeli ve Fiziksel Etkinlik Kartları Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri

The Student Views About Applications of the Peer Teaching Model and Physical Activity Cards in Secondary School

✉ Kadir ATLI,^a
 ✉ A. Dilşad MİRZEOĞLU,^b
 ✉ Oya ERKUT^c

^aMillî Eğitim Bakanlığı,
 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni,
 İstanbul, TÜRKİYE

^bBeden Eğitimi ve
 Spor Öğretmenliği Bölümü,
 Sakarya Üniversitesi,
 Spor Bilimleri Fakültesi,
 Sakarya, TÜRKİYE

^cBeden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü,
 Marmara Üniversitesi
 Spor Bilimleri Fakültesi,
 İstanbul, TÜRKİYE

Received: 09.02.2018

Received in revised form: 25.06.2018

Accepted: 26.06.2018

Available online: 20.11.2018

Correspondence:

Kadir ATLI
 Millî Eğitim Bakanlığı,
 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni, İstanbul,
 TÜRKİYE/TURKEY
 atlik527@gmail.com

Bu çalışma, "4. Uluslararası Balkan Spor Bilimleri Kongresi (21-23 Mayıs 2017, Bursa)"nde sözel olarak sunulmuştur.

ÖZET Amaç: Ortaokulda beden eğitimi ve spor derslerinde uygulanan akran öğretim modeli ve fiziksel etkinlik kartları uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşlerini incelemektir. **Gereç ve Yöntemler:** Araştırmada nitel ve nicel araştırma modellerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem ve yakınsayan desen kullanılmıştır. Araştırma, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde bulunan bir ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 6. sınıflar arasından bir şube yansız atama ile seçilmiş ve bu şubede 8 hafta boyunca beden eğitimi ve spor dersi Fiziksel Etkinlik Kartları kullanılarak akran öğretim modeli ile işlenmiştir. Araştırmada çalışma konusu ile ilgili öğrenen ve öğrenen öğrenci görüşlerini belirlemek için odak grup görüşmesi, günlükler ve öğrenci görüş formları kullanılmıştır. Öğrenen ve öğrenen öğrenci görüş formlarından elde edilen nicel verilerin çözümlenmesinde yüzde ve frekans kullanılır iken, öğrenciler ile yapılan görüşmelerde elde edilen nitel veriler için içerik analizi yapılmıştır. **Bulgular:** Fiziksel Etkinlik Kartlarına ilişkin öğrenen ve öğrenen öğrenci görüşleri genel olarak duygular, kazanımlar, şartlar, yaşanan zorluklar temalarında toplanırken; akran öğretimi ile ilgili görüşler de özellikler, tekrarlanabilirlik, deneyim ve yaşanan zorluklar temalarında toplanmıştır. **Sonuç:** Çalışmada elde edilen tüm bulgular birlikte değerlendirildiğinde, fiziksel etkinlik kartlarının öğrenciler için uygun bir yardımcı araç olduğu ve akran öğretim modelinin iyi desenlendiği takdirde ortaokul öğrencileri için uygun bir öğretim modeli olduğu sonucuna varılabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akran öğretim modeli; fiziksel etkinlik kartları; beden eğitimi ve spor dersi; ortaokul

ABSTRACT Objective: The aim of this study was to investigate the student views about applications of the peer teaching model and physical activity cards in secondary school in physical education and sports classes. **Material and Methods:** In the study, the mixed method that enables to be used the quantitative and qualitative and convergent parallel design were used. The study was conducted in Istanbul province in Bahçelievler district in 2015-2016 academic year spring term. In the research, the one class was randomly selected among the 6th classes and the physical education and sports lessons in this class was thought by using the peer teaching model practices performed with physical activity cards along 8 weeks. In the research, the focus group discussion, diaries, student interview forms were used to identify learner and tutor ideas about the study. In the analysis of the quantitative data obtained from the learner and tutor feedback forms, the frequencies and percentages were used and in the analysis of qualitative data obtained from the learner and tutor interview focus group discussions and diaries, the content analysis method was used. **Results:** While opinions of learner and instructive students about physical activity cards were generally gathered on the themes of emotions, achievements, conditions, difficulties, opinions about peer education were gathered in terms of features, repeatability, experience and difficulties. **Conclusion:** When all the results obtained from the research were analyzed, it could be concluded that physical activity cards are instructive and suitable assistive devices for the students for physical training and sports lesson in secondary school and if the peer teaching model is well-designed, it could be appropriate teaching model for secondary school students.

Keywords: The peer teaching model; the physical activity cards; the physical training and sports lesson; the secondary school

Günümüzde baş döndürücü bir hızla ilerleyen bilim ve teknolojiye eğitim dünyası da yeni materyal ve öğretim modelleri arayarak ayak uydurmaya çalışmaktadır. Bu doğrultuda genel eğitim alanı içinde gelişen yeni öğretim modelleri, yaklaşımları ve yöntemleri genel anlamda beden eğitimi ve spor öğretimi alanını da etkilemektedir. Bu bağlamda eğitim dünyasında uygulanmaya başlayan ve oldukça rağbet gören modellerden biri de akran öğretim modeli (AÖM)'dir. AÖM; akranın, sınıf öğretmeninin kontrolü altında bilgiyi, sınıf içinde ya da dışında akranına aktarması, öğretmenin rehberliğinde, eğitim almış yetenekli bir öğrencinin aynı sınıf düzeyinde bulunan bir ya da birkaç öğrenciye bir kavramı ya da bir beceriyi öğrettiği süreç ya da bazı öğrencilerin, öğrenme sürecinde diğer öğrencilere yardım etmek için öğretimin birçok önemli aşamalarını uyguladığı ve üstlendiği bir öğrenme ortamı olarak tanımlanabilmektedir.¹⁻³ Ülkemizde AÖM'nin, psikomotor alan öğreniminin ağırlıklı olduğu beden eğitimi ve spor derslerinde kullanımı oldukça yenidir.

Bu modelin ortaya çıkmasının başlıca sebeplerinden biri; öğretmenlerin eksik kaldığı, yeterli gözlem ve geri bildirim yapamadığı durumu ortadan kaldırmaktır. Bu modelde öğrenciler hem öğretmen rolü oynamakta, hem öğrenci oldukları için bir sosyal etkileşimde bulunmakta, hem de kendilerini bir süre de olsa bağımsız hissetmektedirler. AÖM'nin altında yatan temel mantık oldukça basittir. Bir öğretmen, ders sırasında çok sayıda öğrenci tarafından yapılan alıştırmaları gözlemleyemiyor ve dönüt sağlayamıyorsa, bazı öğrenci/ler (öğreten öğrenciler), uygulama denemeleriyle meşgul olan diğer öğrenciler için (öğrenen öğrencilere) bu görevleri yerine getirmek üzere eğitilir ve görevlendirilirler.³ Wilson ve ark.na göre AÖM'de akran öğretimi yapacak öğrencilerin en zeki, en çalışkan ya da en yetenekliler arasından seçilmesi gerekmektedir.⁴ Öğretmenler bunun yanı sıra akran öğretim programını, görev dağılımlarını ve çalışma yapılarını çok iyi planlamalıdır. Akran öğretiminde öğretmen, hangi öğrencilerin eşleşeceğine karar vermeli, akran öğretimi yapacak öğrenciye yapacağı çalışmaları, izleyeceği yönerge-

leri, arkadaşına vereceği pekiştirici, dönüt ve düzeltmeleri hangi durumlarda ve nasıl vereceğini öğretmeli ve öğrenciler uygulamaya geçtiğinde sürekli gözlem hâlinde olarak onlara yardımcı olmalıdır.⁵

AÖM ile yapılan çalışma sonuçlarına göre, öğrenen öğrencilerin kendilerini öğretmenden aldıkları eğitime göre daha az gergin hissettikleri, arkadaşlarının verdiği dönüt ve düzeltmelere güvendikleri, öğrencilerin başarı ve sorumluluklarını artırdığı, öğrenen öğrencilerin öğrenen öğrencilerin öğrenme ile ilgili problemlerini öğretmenden daha iyi anladıkları, engellilerin beden eğitimi derslerinde kullanılması ve içermeciliği (bireysel farklılığı olan tüm öğrencileri kapsamı) sağlaması açısından da avantajlı olduğu, akran öğretimi sürecinin akademik başarıya katkısı olan öğrenme becerilerini artırdığı yönünde bulgulara ulaşılmıştır.⁶⁻¹¹ Bununla birlikte, Griffin ve Griffin'e göre, akran öğretimi öğrencilerin başarıları üzerinde ölçülebilen bir etki yaratmamaktadır, ancak öğrenciler ders materyalleri ile çalışmayı yararlı bulmaktadırlar. Akran öğretimi, ayrıca iş birlikli öğrenmeyi de kolaylaştırmaktadır.⁹ Diğer yandan Cihanoğlu, akran öğretiminin içinde geçen akran değerlendirmenin öğrenciler için zorlayıcı olduğunu ve bu teknikleri uygularken akran öğretimi yapan öğrencilerin mutlaka eğitilmesi gereğine vurgu yapmıştır.⁵ Bununla birlikte, akran öğretiminin okulda kızların daha yüksek oranda tercih ettikleri, buna karşılık erkeklerin ise daha yarışmacı ve bireysel öğrenme ortamlarını ilgi çekici buldukları belirlenmiştir.¹²

Son yıllarda ülkemizde, eğitim sistemini yenileme ve geliştirmeye dönük çalışmalar hız kazanmıştır. Bu çalışmalar daha çok öğretim programlarının, yardımcı materyallerin geliştirilmesi ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerini kapsamaktadır. Gerçekleştirilen bu çalışmalardan beden eğitimi ve spor dersleri de nasibini almaktadır. Son 12 yıl içinde 2006, 2012/2013 ve son olarak da 2017 yılında yapılan öğretim programı değişikliklerinde, beden eğitimi ve spor dersi öğretim programları çağın gereklilikleri çerçevesinde yenilenmiş, ayrıca bu alanın öğretmenlerine destek olması için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Fiziksel Etkinlik Kart-

ları (FEK) hazırlanarak, öğretmenlerin kullanımına sunulmuştur. FEK'ler öğretmen olmak için eğitim alan öğrenciler, okul dışı faaliyette bulunan antrenörler ve tüm spor eğitimi veren eğitimciler için geliştirilmiş, beden eğitimi ve fiziksel etkinlikleri kapsayan yardımcı kaynaklardır. FEK'lerde öğrencilerin fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimlerini sağlayacak oyunlar yer almaktadır. Bu kartlarda önerilen oyunlar sınıfta, okul bahçesinde veya okulun çok amaçlı kullanılan salonlarında oynanabilecek türden oyunlardır. FEK'lerde ders kapsamında verilen bilgiler ve öğretilen oyunlar ışığında öğrencilerin okulu sevmeleri ve yaşlarına uygun oyunları oynamaları amaçlanmaktadır.¹³

Ülkemizde son yıllarda ortaokul beden eğitimi ve spor dersi programındaki ve uygulamalarındaki gelişmeler göz önüne alındığında, gerek derslerde model temelli eğitim kullanmanın azlığı gerekse beden eğitimi öğretmenlerine yardımcı aracı olarak sunulan FEK'lere ilişkin çalışmaların sınırlı olmasından dolayı konu ile ilgili yeni çalışmalara ihtiyaç duyulmuştur. Yapılan alan yazın incelemesi sonucunda, beden eğitimi ve spor alanında akran öğretimi ve FEK'lerin kullanımı ile ilgili ülkemizde sınırlı sayıda çalışma olması nedeni ile bu modelin ortaokulda gerçek okul uygulaması içerisinde denenmesine karar verilmiştir.^{5,13-18}

Bu nedenle bu çalışmada, ortaokul beden eğitimi ve spor derslerinde uygulanan akran öğretim modeli ve FEK uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırmada nitel ve nicel araştırma modellerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem ve yakınsayan desen kullanılmıştır. Yakınsayan desende veri toplama hem nicel hem nitel veriyi eş zamanlı olarak toplamayı, bilgileri ayrı ayrı analiz etmeyi ve son olarak bu veri tabanlarını birleştirmeyi kapsamaktadır.¹⁹

ÇALIŞMA MODELİ

Bu araştırma, İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde bulunan bir ortaokulun 2015-2016 eğitim-öğretim yılı

güz döneminde 6. sınıf düzeyinde bulunan öğrencilerle doğal ders ortamında yürütülmüştür. Çalışma grubunun belirlenmesinde çalışmaya hız ve pratiklik kazandırabilmesi için kolay ulaşılabilir örneklem kullanılmıştır. Çalışmadaki öğrenci grubunun belirlenmesinde de araştırmacılardan birinin aynı okul ve sınıfta ders veriyor olması etkili olmuştur. Çalışmanın yapıldığı yıl ve dönemde, beden eğitimi öğretmeni okulda 5. ve 6. sınıflarda beden eğitimi ve spor dersini yürütmektedir. AÖM'yi uygulamada öğrencilerin yaş düzeyinin yüksek olması gerekliliği de göz önüne alındığında, çalışmanın 6. sınıf öğrencilerle gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Böylece çalışma, yukarıda belirtilen okuldaki 6. sınıf düzeyinde 25 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan 25 öğrenciden 14 (%56)'ü erkek, 11 (%44)'i ise kız öğrencidir.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada, öğreten ve öğrenen öğrenci görüşlerini belirlemek için odak grup görüşmesi, günlükler ve öğrenci görüş formları kullanılmıştır.

Odak Grup Görüşmesi: Araştırma süreci sonunda FEK'lere ve akran öğretimine ilişkin öğrenci görüşlerini belirleyebilmek için öğreten (6 öğrenci) ve öğrenen (6 öğrenci) öğrenciler ile ayrı ayrı odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Öğreten ve öğrenen öğrenciler 3'er kız ve erkek olarak seçilirken, aynı zamanda beden eğitimi ve spor dersindeki akademik başarı olarak zayıf, orta ve iyi seviyeye sahip öğrencilerden dengeli bir şekilde seçim yapılmıştır. Görüşmelerde öğrencilere yarı yapılandırılmış sorular (öğreten ve öğrenen öğrenciler için ayrı ayrı) sorulmuştur. Görüşmeler sırasında moderatör öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtları yazılı olarak kaydedilmiştir. Ayrıca, öğrenci görüşlerinden kayıpları önlemek için görüşmeye katılan öğrencilerden izinler alındıktan sonra görüşmeler kayıt cihazı ile de kaydedilmiştir. Her bir görüşme yaklaşık 30 dk sürmüştür. Görüşmeler beden eğitimi öğretimi ve nitel araştırma yöntemleri konusunda uzman bir öğretim elemanı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Günlükler: Araştırmada, FEK'e ve AÖM'ye ilişkin öğrencilerin görüşlerini belirleyebilmek için öğreten ve öğrenen öğrencilerden çalışma süresi

boyunca sekizer sorudan oluşan yapılandırılmış günlük tutmaları istenmiştir. Öğrenciler her dersin sonunda, o günkü dersin işlenişine, yapılan uygulamalara ilişkin duygu, düşünce ve derste karşılaşılan sorunlara yönelik alan notu olarak günlük tutmuşlardır. Çalışma sırasında, sekiz hafta boyunca öğretici öğrenciler toplamda 22, öğrenen öğrenciler ise toplamda 151 günlük tutmuş olup, bu günlükler değerlendirmeye alınmıştır.

Öğrenci Görüş Formu: Araştırmada öğreten ve öğrenen öğrencilerin FEK'e ve AÖM'ye ilişkin görüşlerini belirleyebilmek için araştırmacılar tarafından geliştirilen öğreten ve öğrenen öğrenci görüş formları kullanılmıştır. Bu formlar hazırlanırken gerekli literatür taraması yapılmış, daha sonra oluşturulan ifadeler beden eğitimi ve spor öğretiminde uzman olan bir akademisyen, nitel araştırmalar konusunda uzman bir akademisyen ve ölçme ve değerlendirme alanında uzman bir akademisyen tarafından incelenmiş, bu kişilerin görüş ve önerileri alınmıştır. Gelen öneriler sonucunda formların uygulanacağı öğrencilerin yaş durumları ve uygulama süresi de dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Öğreten öğrenciler için 15, öğrenen öğrenciler için ise 16 sorunun yer aldığı formlarda 3'lü seçenek (3= Katılıyorum, 2=Kararsızım ve 1= Katılmıyorum) kullanılmıştır. Çalışma sırasında, sekiz hafta boyunca öğretici öğrenciler toplamda 22, öğrenen öğrenciler ise toplamda 151 öğrenci görüş formu doldurmuştur.

UYGULAMA

Araştırmanın doğası gereği çalışma yapılacak okul için çalışma izni, İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınmıştır. Daha sonra yapılacak çalışmanın daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için uygulama yapılacak okul idarecileri ile iletişime geçilmiş, çalışmanın amacı ve işlem süreci hakkında gerekli bilgiler verilmiştir. Devamında öğrencilere uygulanacak dersler için AÖM'ye uygun ve FEK'lerin kullanıldığı ders planları çalışma öncesi hazırlanarak getirilmiştir. Oluşturulan günlük planlar, beden eğitimi ve spor eğitimi alanında uzman bir akademisyen tarafından incelenmiş ve gerekli düzeltme ve öneriler alınmıştır. Uygulama öncesi

beden eğitimi ve spor öğretmeni, uygulama yapılacak sınıfta FEK'lere ait iki hafta pilot uygulama yapmış ve bu uygulamaları kamera kaydına almıştır. Daha sonra elde edilen bu kamera kayıtları Türkiye'de FEK'leri hazırlama komisyon üyesi olan ve FEK'lerin tanıtılması ve yaygınlaştırılması için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından görevlendirilen bir uzmanla paylaşılmış ve yapılan uygulamaya ilişkin görüş ve önerileri alınmıştır.

Bu süreç sonunda, beden eğitimi ve spor öğretmeni 8 hafta boyunca her hafta, öğreten sorumluluğu alacak (her ders için 3 öğrenci, toplamda 24 öğrenci olması gerekirken 22 öğrenci katılmıştır) öğrencileri belirlemiş ve her öğreten öğrenci grubu ile her hafta dersten 2 gün önce bir araya gelmiştir. Bu toplantılarda, öğreten öğrencilerle o haftaki dersin planı hakkında konuşulmuş, uygulanacak olan FEK'ler ve ders içeriği hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Ayrıca, akran öğretiminde öğreten öğrencilerin görev ve sorumlulukları hatırlatılmıştır. Çalışma süresi boyunca her hafta farklı öğreten öğrencilerle gerçekleştirilen bu toplantılar yaklaşık 1-1,5 saat sürmüştür. Derste uygulamalar sırasında bir öğreten öğrenci, 7-8 öğrenen öğrenciye öğretmenlik yapmıştır. Öğreten öğrenciler derste öğrenen öğrencilere o haftaki FEK'lerin içeriği ile ilgili etkinlik ve oyunları yaptırır iken, beden eğitimi öğretmeni tüm sınıftaki uygulamaları kameraya kaydetmiştir. Ayrıca, uygulamalar sırasında gerekli gördüğü yerde öğreten öğrencilerin yanına giderek, onlara dönüt ve gerekli uyarıları yapmıştır. Her derste yapılan uygulamadan sonra, öğreten ve öğrenen öğrenciler ile öğrenci görüş formu doldurmuş ve yapılandırılmış sorulardan oluşan günlükleri tutmaları sağlanmıştır.

İÇ GEÇERLİK VE GÜVENİRLİLİK

Lincoln ve Guba, nitel araştırmaların niteliğini artırmak için inandırıcılık, aktarılabirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik stratejilerine dikkat edilmesi gerektiğini önermektedirler.²⁰ Bu bağlamda, araştırmada veri toplamak için uygulanan öğrenci görüş formları, alan notları şeklindeki yapılandırılmış günlükler ve odak grup görüşmelerine ilişkin bu stratejilere ait bilgiler aşağıda açıklanmıştır.

İnanırlılık: Araştırmanın çalışma grubu, ortamı, işlem süreci, yöntem ve bulguları ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Ayrıca araştırmada kullanılan sorular açık bir şekilde sunulmuştur. Araştırmayı gerçekleştiren araştırmacı ve dersi yürüten beden eğitimi ve spor öğretmenin aynı kişi olması nedeni ile, derinlik odaklı veri toplama fırsatı sağlanmıştır. Bu bağlamda araştırmacılar, elde edilen verileri sürekli olarak birbiriyle karşılaştırma, yorumlama ve açıklama imkânı bulmuşlardır. Bununla birlikte, araştırmada farklı nitel veri toplama teknikleri bir arada kullanılarak veri çeşitliliği sağlanmıştır.

Aktarılabirlik (Transfer Edilebilirlik): Bulgular kısmında öğreten ve öğrenen öğrencilerden elde edilen görüşler ve düşünceler, doğrudan alıntılar şeklinde örneklendirilerek verilmiştir. Ayrıca araştırmada, öğrenen ve öğreten öğrencilerle yapılan iki odak grup görüşmesinde de amaçlı örnekleme yapılarak hem cinsiyet dengesi hem de beceri düzeyi dengesi kurulmuştur.

Tutarlılık: Araştırmada elde edilen bulgular, araştırmada temel alınan kuramsal çerçeve ve model ile uyumludur. Kullanılan model ve yardımcı dokümanlar veri toplamada temel oluşturmuştur. Bulguların kendi içerisinde tutarlı ve anlamlı olmasına dikkat edilmiştir. Araştırmanın bulgularından yola çıkılarak yapılan genellemeler, veriler ile tutarlılık göstermektedir. İlave olarak; içerik analizinin yanı sıra, elde edilen görüşler betimsel bir yaklaşımla doğrudan sunulmuştur.

Teyit Edilebilirlik (Tekrar Edilebilirlik): Araştırmada elde edilen ham veriler, ilgili kişilerin incelenmesine olanak sağlayacak şekilde saklanmaktadır. Araştırmada güvenilirliği sağlamak için, çalışmada elde edilen yanıtlar, araştırmacının kendisi ve nitel araştırma alanında uzman bir kişi tarafından bağımsız olarak incelenmiş, kodlanmış ve ortak çalışma ile temalandırılmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ

Çalışmada, öğrenen ve öğreten öğrenci görüş formlarından elde edilen nicel veriler üzerinde tanımlayıcı istatistiklerden % oranları ve frekans değerleri kullanılmıştır. Çalışmada, öğrenciler ile yapılan odak

grup görüşmeleri ve günlükler aracılığı ile elde edilen veriler için içerik analizi yapılmıştır.

Günlükler yolu ile elde edilen veriler Excel programında veri seti hâline dönüştürülmüş ve bilgisayar ortamında tablo hâline getirilmiştir. Daha sonra verilerde ortak ifadeler bir araya getirilerek kodlamalar yapılmıştır. Odak grup görüşmeleri yolu ile elde edilen veriler ise ses kaydından dinlenerek bilgisayar ortamında düz yazı hâline getirilmiştir. Araştırmacılarından biri ve nitel araştırma yöntemlerinde uzman olan bir akademisyen tarafından kodlanmış örtüşen kodlamalar temalaştırılarak gruplandırılmıştır.

BULGULAR

Öğreten öğrencilerin “Akran Öğretim Modeline” ilişkin görüşleri

Öğreten öğrencilere sorulan “Akran öğretim modeline ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusunu çözümlemek için, çalışma süresince her dersin sonunda, o derste öğreten öğrenci olan üç öğrenciye öğrenci görüş formu doldurtulmuş, daha sonra öğreten öğrencilerden altısı ile de odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Aşağıda bu soruyla ilgili elde edilen veriler sunulmuştur.

Öğreten öğrenciler, Öğreten Öğrenci Görüş formunda yer alan “Arkadaşlarıma öğretmenlik yaparken çok zorlandım.” maddesine, öğreten öğrenciler %72,7 oranında “katılmıyorum”, “Arkadaşlarıma öğretmenlik yaparken kendime olan güvenim arttı.” maddesine %72,7 oranında “katılıyorum”, “Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmak hoşuma gitti.” maddesine %68,2 oranında “katılıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir (Tablo 1).

“Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmak liderlik özelliklerimi geliştirdi.” maddesine öğreten öğrencilerin %63,6’sı “katılıyorum”, “Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmak benim için çok eğlenceliydi.” görüşüne öğrencilerin %68,2’si “katılıyorum”, “Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmak sorumluluk almamı sağladı.” maddesine ise öğreten öğrencilerin %77,3’ü “katılıyorum” yanıtı vermiştir. Yine, öğreten öğrenciler benzer şekilde, “Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmak iletişim kurma özelliklerimi geliştirdi.” maddesine %72,7 oranında “katılıyo-

TABLO 1: Öğreten öğrencilerin AÖM ile ilgili görüş formunda yer alan sorulara ilişkin görüşleri.

Hafta			1	2	3	4	5	6	7	8	Toplam
1. Arkadaşlarıma öğretmenlik yaparken çok zorlandım	Katılıyorum	f	1	--	--	--	--	1	1	2	5
		%	4,5	--	--	--	--	4,5	4,5	9,1	22,7
	Kararsızım	f	--	--	--	--	--	1	--	--	1
		%	--	--	--	--	--	4,5	--	--	4,5
	Katılmıyorum	f	2	2	3	3	3	1	2	--	16
		%	9,1	9,1	13,6	13,6	13,6	4,5	9,1	--	72,7
2. Arkadaşlarıma öğretmenlik yaparken kendime olan güvenim arttı	Katılıyorum	f	2	1	3	2	3	2	3	--	16
		%	9,1	4,5	13,6	9,1	13,6	9,1	13,6	--	72,7
	Kararsızım	f	--	--	--	1	--	1	--	--	2
		%	--	--	--	4,5	--	4,5	--	--	9,1
	Katılmıyorum	f	1	1	--	--	--	--	--	2	4
		%	4,5	4,5	--	--	--	--	--	9,1	18,2
3. Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmak hoşuma gitti	Katılıyorum	f	1	1	3	2	3	2	3	--	15
		%	4,5	4,5	13,6	9,1	13,6	9,1	13,6	--	68,2
	Kararsızım	f	1	--	--	--	--	--	--	--	1
		%	4,5	--	--	--	--	--	--	--	4,5
	Katılmıyorum	f	1	1	--	1	--	1	--	2	6
		%	4,5	4,5	--	4,5	--	4,5	--	9,1	27,3
4. Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmak liderlik özelliklerimi geliştirdi	Katılıyorum	f	1	1	2	3	3	2	2	--	14
		%	4,5	4,5	9,1	13,6	13,6	9,1	9,1	--	63,6
	Kararsızım	f	2	--	1	--	--	1	1	1	6
		%	9,1	--	4,5	--	--	4,5	4,5	4,5	27,3
	Katılmıyorum	f	--	1	--	--	--	--	--	1	2
		%	--	4,5	--	--	--	--	--	4,5	9,1
5. Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmak benim için çok eğlenceliydi	Katılıyorum	f	1	1	3	2	3	2	3	--	15
		%	4,5	4,5	13,6	9,1	13,6	9,1	13,6	--	68,2
	Kararsızım	f	1	--	--	1	--	--	--	--	2
		%	4,5	--	--	4,5	--	--	--	--	9,1
	Katılmıyorum	f	1	1	--	--	--	1	--	2	5
		%	4,5	4,5	--	--	--	4,5	--	9,1	22,7
6. Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmak sorumluluk almamı sağladı	Katılıyorum	f	1	1	2	3	3	2	3	2	17
		%	4,5	4,5	9,1	13,6	13,6	9,1	13,6	9,1	77,3
	Kararsızım	f	--	--	1	--	--	--	--	--	1
		%	--	--	4,5	--	--	--	--	--	4,5
	Katılmıyorum	f	2	1	--	--	--	1	--	--	4
		%	9,1	4,5	--	--	--	4,5	--	--	18,2
7. Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmak iletişim kurma özelliklerimi geliştirdi	Katılıyorum	f	1	1	3	3	3	3	2	--	16
		%	4,5	4,5	13,6	13,6	13,6	13,6	9,1	--	22,7
	Kararsızım	f	2	--	--	--	--	--	1	1	4
		%	9,1	--	--	--	--	--	4,5	4,5	18,2
	Katılmıyorum	f	--	1	--	--	--	--	--	1	2
		%	--	4,5	--	--	--	--	--	4,5	9,1
8. Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmaktansa, sınıfta öğrenci olmayı tercih ederim	Katılıyorum	f	1	1	1	2	--	1	--	2	8
		%	4,5	4,5	4,5	9,1	--	4,5	--	9,1	36,4
	Kararsızım	f	--	--	--	--	--	--	1	--	1
		%	--	--	--	--	--	--	4,5	--	4,5
	Katılmıyorum	f	2	1	2	1	3	2	2	--	13
		%	9,1	4,5	9,1	4,5	13,6	9,1	9,1	--	59,1

rum”, “Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmaktansa, sınıfta öğrenci olmayı tercih ederim.” maddesine %59,1 oranında “katılmıyorum” şeklinde yanıt vermişlerdir (Tablo 1).

Çalışmaya katılan öğrenen öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesinde, öğrencilere sorulan ilk soru “Arkadaşlarına dersi işlerken neler hissettin?” sorusuydu. Tablo 2 incelendiğinde, bu soruya verilen yanıtlara göre “duygular” temasına ulaşılmıştır. Öğrencilerin hissettikleri olumlu duyguları “gurur, mutluluk, hoşlanma, kendine güven ve empati oluşturur iken; olumsuz duyguları utanma, korku/endişe hissetme, sinirlenme, üzüntü ve hoşlanmama” oluşturmuştur. Soruya ilişkin öğrencilerin verdikleri yanıtlara ait örnek cümleler aşağıda verilmiştir.

Ö1: Gururlandım, böbürlendim, öğretmen olduk sonuçta. Dinlemedikleri zaman bıkmıyor insan. Ben bıkmadım. Dinlemeyince üzüldüm. Öğretmen olduğum için mutlu oldum; **Ö2:** Hoşuma gitti. Daha fazla öğretmen olmak isterdim ama herkes bir kez olabiliyordu; **Ö3:** Hayatta ilk kez öğret-

men oldum. Normal öğretmenleri anlıyorum. Biri seni dinlemeyince kızıyorlar, üzüyorlar. Şimdi anladım.

Öğreten öğrencilere yöneltilen ikinci soru “Böyle bir uygulama sana neler kazandırdı?” sorusuydu. Bu soruya öğrenciler “empati kurma”, “deneyim kazanma”, “iletişim becerileri geliştirme”, “kendine güven duyma” yanıtlarını vererek “**kazanımlar**” temasına ulaşılmıştır. Bu soruya ilişkin olarak öğrenen öğrencilerin verdikleri yanıtlara ait örnek cümleler aşağıda sunulmuştur:

Ö4: Arkadaşlarımdan beni dinlediğini görünce öğretmen gibi hissettim. Güvendim kendime. **Ö1:** Öğretmenlik deneyimi kazandım. **Ö5:** Arkadaşlarımla iletişim kurduğumu hissettim. Öğretmen gibi yani. Bu mutlu etti beni.

Öğreten öğrencilere odak grup görüşmesinde sorulan son soru ise “Böyle bir uygulamayı yeniden yapmak ister misin? Neden?” sorusuydu. Bu soruda oldukça farklı yanıtlar verilmiş ve “**şartlar**” temasına ulaşılmıştır. “Eğlenceli kartları öğretmek isterim”, “kendi seçtiğim kartları isterim”, “az kişiyle

TABLO 2: Öğreten öğrencilerin AÖM ile ilgili görüşleri.

Sorular	Kodlar	Tema
Arkadaşlarına dersi işlerken neler hissettin?	* Gurur (Ö1, Ö2) * Mutluluk (Ö1, Ö2, Ö3) * Hoşlanma (Ö1, Ö2, Ö3, Ö5) * Empati (Ö3) * Kendine güven (Ö4, Ö5) * Utandım (Ö2) * Korku/endişe (Ö5) * Sinirlenme (Ö5) * Üzüntü (Ö1) * Hoşlanmama (Ö6)	Duygular
Böyle bir uygulama sana neler kazandırdı?	* Empati kurma (Ö1, Ö2, Ö5) * Deneyim kazanma (Ö1, Ö3, Ö5) * İletişim becerileri geliştirme (Ö1, Ö2) * Kendine güven duyma (Ö4, Ö5, Ö6)	Kazanımlar
Böyle bir uygulamayı yeniden yapmak ister misin? Neden?	* Eğlenceli kartları öğretmek isterim (Ö1, Ö2, Ö3) * Kendi seçtiğim kartları isterim (Ö4, Ö5) * Az kişiyle evet (Ö5) * Hayır (Ö6) * Dinlerlense evet (Ö6)	Şartlar

olursa isterim”, “hayır” ve “beni dinleyeceklerse isterim” yanıtları verilerek öğrenciler dersi tekrar nasıl işlemek istediklerini belirtmeye çalışmışlardır. Sorulara ilişkin öğrencilerin verdikleri yanıtlara ait örnek cümleler aşağıda verilmiştir.

Ö2: Eğlenceli kartları öğretmek isterim. Sıkıcı kartları istemiyorlar. İnsan da öğretmek istemiyor;
Ö4: Eğer kartları kendim seçeceksem evet; **Ö6:** Hayır. Çünkü zor geldi.

Öğreten öğrencilerin “Fiziksel Etkinlik Kartlarına” ilişkin görüşleri

Araştırmada, öğreten öğrencilere “FEK'lere ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş ve bu soruyu çözümlmek için öğreten öğrencilere, her dersin sonunda öğrenci görüş formu ve yapılandırılmış günlük doldurulmuş, çalışma sonunda öğreten öğrencilerden altısı ile odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Bu soruyla ilgili elde edilen veriler Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3'te öğreten öğrenciler “Arkadaşlarıma öğretmenlik yaparken FEK'leri daha iyi öğrendim.” maddesine %81,8 oranında “katılıyorum”, “FEK'deki etkinlik/oyunlarını sınıftaki arkadaşlarıma öğretmek kolaydı.” maddesine %63,7 oranında “katılıyorum”, “FEK ile ders işlemek hoşuma gitti.” maddesine %72,8 oranında “katılıyorum” ve “FEK'lerdeki etkinlik/oyunlar eğlenceliydi.” maddesine %63,6 oranında “katılıyorum” yanıtını vermişlerdir.

Öğreten öğrencilere yöneltilen “Sınıftaki arkadaşlarıma FEK'lerdeki etkinlik/oyunlarını yapmaktan hoşlandılar.” maddesine öğrencilerin %50'si “katılıyorum” derken, “FEK ile ders işlerken çok zorlandım.” maddesine öğrencilerin %59,1'i “katılmıyorum” şeklinde görüş bildirmişlerdir. “FEK ile yine ders işlemek isterim.” ifadesine ise öğreten öğrencilerin büyük çoğunluğu katıldığını (%72,7) belirtmiştir.

Tablo 4'te, öğreten öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesinde öğrencilere sorulan “FEK'lerle ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusuna öğrencilerin verdikleri yanıtlar, daha çok FEK'lerin özellikleri ile ilgili olduğu için **özellikler** (avantajlar ve sınırlılıklar) teması olarak adlandırılmıştır. FEK'lerin **avantajlı yönleri** arasında “İyi hazırlanmış, etkin-

liklere bağlı olarak eğlenceli, kolay öğreniliyor, katılım sağlayıcı, kolay anlaşılıyor ve uygulanabilir” kodlarına ulaşılır iken, öğreten öğrencilerin FEK'leri uygularken yaşadıkları **sınırlı yönler** arasında ise “Çok uygulanırsa sıkıcı, bazı etkinlikler zor ve yorucu, erkekler daha çok katıldı ve daha sert oynadılar ve uygulaması zor” gibi görüşler elde edilmiştir. Bu soru ile öğreten öğrencilerin verdikleri yanıtlara ait örnek cümleler aşağıda verilmiştir:

Ö3: Çok iyi etkinlikler oluşturulmuş. Güzel bir çalışma olmuş. Başka okullarda da uygulanmalı;
Ö5: Kartların geneli iyiydi. Bazı hareketler zordu. Öğrenen kişiler kolay uygulayabildiler. Çok zorlanmadılar; **Ö4:** İyi hazırlanmış ama ilerleyen haftalarda aynı kartlar çok uygulandı. Biraz sıkılmaya başladılar. Aynılarını yaptıkları için; **Ö1:** Kartlar bize verildiğinde biz inceliyorduk. İncelediğimizde zaten kolaydı. Bir de resimlerle anlamadığımız zaman oradaki yazıları da okuyunca çok anlaşılır şekilde öğretebiliyorduk. Hocam voleybol ve futbolda şut çekme olumluydu. Onlar da bayağı eğlendiler. Diğerlerini istemeye istemeye yaptılar.

Odak grup görüşmesinde öğreten öğrencilere yöneltilen bir diğer soru ise “FEK'lerle yeniden ders işlemek ister misin?” sorusuydu. Bu soruda verilen yanıtlara göre süre ve eğlenceli etkinliklerini içeren **“tekrarlanabilirlik”** temasına ulaşılmıştır. Tüm öğreten öğrenciler “Süre daha az olursa işlemek isterim.” yanıtında birleşmişlerdir. Ayrıca, “Eğlendiğimiz etkinlikler yapılırsa isterim.” gibi farklı bir yanıt daha verilmiştir. Bu soruya ilişkin öğrencilerin verdikleri yanıtlara ait örnek cümleler aşağıda sunulmuştur.

Ö3: İki ders olmamalı, mesela kartı uyguladığınız diğer derste de futbol filan oynarız; **Ö6:** Bence uygulanmalı ama bu sene mesela bu dönem yaptığımız etkinliklerde beğendiğimiz eğlendiğimiz, form falan doldurduk biz. Onlarda çoğu şeyi yazdık, eğlendik diye. Eğlendiklerimiz göze alınarak yapılmalı.

Odak grup görüşmesinde sorulan üçüncü soru olan “FEK ile ders işlerken zorlandığınız noktalar var mı? Neler? Bunları nasıl aştınız?” sorusuna oldukça çeşitli yanıtlar verilmiştir: “Zorlanmadım, sınıfın

konuşması, gösterimde zorlanma, öğretmenlik yapmakta zorlanma, ciddiye alınma sorunu, bazı etkinliklerin sıkıcı olması ve kız-erkek birlikte

çalışmada zorlanma.” Öğreten öğrencilerin verdikleri bu yanıtlardan FEK’leri uygulamada “yaşanan zorluklar” teması elde edilmiştir. Bu soruya ilişkin

TABLO 3: Öğreten öğrencilerin FEK’lerle ilgili görüş formunda yer alan sorulara ilişkin görüşleri.

Hafta			1	2	3	4	5	6	7	8	Toplam
Soru											
Arkadaşlarıma	Katılıyorum	f	1	1	3	3	3	3	3	1	18
öğretmenlik yaparken		%	4,5	4,5	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6	--	81,8
fiziksel etkinlik	Kararsızım	f	2	--	--	--	--	--	--	1	3
kartlarını daha		%	9,1	--	--	--	--	--	--	4,5	13,6
iyi öğrendim	Katılmıyorum	f	-	1	--	--	--	--	--	1	1
		%	--	4,5	--	--	--	--	--	4,5	4,5
Fiziksel etkinlik	Katılıyorum	f	1	1	3	3	3	2	1	--	14
kartlarındaki		%	4,5	4,5	13,6	13,6	13,6	9,1	4,5	--	63,7
etkinlik/oyunları	Kararsızım	f	--	1	--	--	--	--	--	--	1
sınıftaki arkadaşlarıma		%	--	4,5	--	--	--	--	--	--	4,5
öğretmek kolaydı	Katılmıyorum	f	2	--	--	--	--	1	2	2	7
		%	9,1	--	--	--	--	4,5	9,1	9,1	31,8
Fiziksel etkinlik	Katılıyorum	f	2	1	3	2	3	2	3	--	16
kartları ile ders işlemek		%	9,1	4,5	13,6	9,1	13,6	9,1	13,6	--	72,7
hoşuma gitti	Kararsızım	f	--	--	--	1	--	1	--	1	3
		%	--	--	--	4,5	--	4,5	--	4,5	13,6
	Katılmıyorum	f	1	1	--	--	--	--	--	1	3
		%	4,5	4,5	--	--	--	--	--	4,5	13,6
Fiziksel etkinlik	Katılıyorum	f	1	1	2	3	3	2	2	--	14
kartlarındaki		%	4,5	4,5	9,1	13,6	13,6	9,1	9,1	--	63,6
etkinlik/oyunlar	Kararsızım	f	1	--	1	--	--	--	1	2	5
eğlenceliydi		%	4,5	--	4,5	--	--	--	4,5	9,1	22,7
	Katılmıyorum	f	1	1	--	--	--	1	--	--	4
		%	4,5	4,5	--	--	--	4,5	--	--	13,6
Sınıftaki arkadaşlarım	Katılıyorum	f	1	1	2	1	2	2	2	--	11
fiziksel etkinlik		%	4,5	4,5	9,1	4,5	9,1	9,1	9,1	--	50,0
kartlarındaki	Kararsızım	f	1	1	1	2	1	1	1	--	8
etkinlik/oyunları		%	4,5	4,5	4,5	9,1	4,5	4,5	4,5	--	36,4
yapmaktan hoşlandılar	Katılmıyorum	f	1	--	--	--	--	--	--	2	3
		%	4,5	--	--	--	--	--	--	9,1	13,6
Fiziksel etkinlik	Katılıyorum	f	2	1	--	--	--	1	1	1	6
kartları ile ders		%	9,1	4,5	--	--	--	4,5	4,5	4,5	27,3
işlerken çok zorlandım	Kararsızım	f	--	--	--	1	--	1	--	1	3
		%	--	--	--	4,5	--	4,5	--	4,5	13,6
	Katılmıyorum	f	1	1	3	2	3	1	2	--	13
		%	4,5	4,5	13,6	9,1	13,6	4,5	9,1	--	59,1
Fiziksel etkinlik	Katılıyorum	f	2	1	3	2	3	1	3	1	16
kartları ile yine		%	9,1	4,5	13,6	9,1	13,6	4,5	13,6	4,5	72,7
ders işlemek isterim	Kararsızım	f	--	--	--	--	--	--	--	--	--
		%	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	Katılmıyorum	f	1	1	--	1	--	2	--	1	6
		%	4,5	4,5	--	4,5	--	9,1	--	4,5	27,3

TABLO 4: Öğreten öğrencilerin FEK ile ilgili görüşleri.

Sorular	Kodlar	Tema
FEK'lerle ilgili görüşleriniz nelerdir?	*Eğlenceli-etkinliklere bağlı olarak (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5) *İyi hazırlanmış (Ö1, Ö3, Ö5) *Kolay öğreniliyor (Ö5, Ö6) *Katılım sağlayıcı (Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6) *Kolay uygulanabiliyor (Ö1, Ö3, Ö5, Ö6) *Kolay anlaşılıyor (Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6) *Uygularken zorlanmadım (Ö1, Ö2, Ö3, Ö5) *Bazı etkinlikler zor (Ö4, Ö5) *Çok uygularsa sıkıcı (Ö1, Ö2, Ö3, Ö5) *Etkinlikler yorucu (Ö2, Ö4) *Erkekler daha çok katıldı (Ö1, Ö6) *Erkekler daha sert oynadı (Ö5) *Uygularken zorlandım (Ö6)	Özellikler (avantaj/sınırlılıklar)
FEK'lerle yeniden ders işlemek ister misin?	*Süre az olursa işlemek isterim (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6) *Eğlendiğimiz etkinlikler yapılırsa isterim (Ö1, Ö6) *Bir ders olursa isterim (Ö3)	Tekrarlanabilirlik
FEK ile ders işlerken zorlandığın noktalar var mı? Neler? Bunları nasıl aştın?	*Zorlanmadım (Ö3, Ö6) *Sınıfın konuşması (Ö2, Ö3) *Gösterimde zorlanma (Ö1, Ö2, Ö3) *Öğretmenlik yapmakta zorlanma (Ö2) *Ciddiye alınma sorunu (Ö1) *Bazı etkinliklerin sıkıcı olması (Ö4) *Kız-erkek birlikte çalışmada zorlanma (Ö5)	Yaşanan zorluklar

FEK: Fiziksel etkinlik kartları.

öğrencilerin verdikleri yanıtlara ait örnek cümleler aşağıda verilmiştir.

Ö5: *Grubun geneli dinledi. Bazı hareketler zordu. Dedikleri gibi altından geçme vardı. Onlar da kız-erkek karışık olduğu için yapmak istemediler. Sonra erkek-erkek, kız-kız ayırdım. Bazı hareketleri eksik yaptılar; Ö6: Bir diğer öğretici arkadaş farklı hareketler gösterince beni dinlemeyip o arkadaşta baktılar. O yüzden baya şey oldu. Ben de diğer öğretici ile konuştum. Ona hangi hareketleri yapacağımızı hatırlattım. O da "tamam" dedi.*

Çalışmada ayrıca, FEK'lere ilişkin öğrenen öğrencilerden her hafta yapılan uygulamaya yönelik yapılandırılmış günlük tutmaları istenmiş ve tutulan bu günlüklere göre; öğrenciler FEK'lerin olumlu yönleri için "Eğlenceli, uygulaması kolay, güzel-mantıklı ve eğitici ifadelerini kullanırken, olumsuz yönleri olarak da bazı hareketler zor." ifadesini kullanmışlardır. Öğretici öğrenciler FEK'lerle

ilgili olarak "tekrar uygulansın" ve "uygulanmasın" görüşlerine ise eşit sayıda katılmışlardır.

Öğrenen öğrencilerin "Akran Öğretim Modeline" ilişkin görüşleri

Araştırmada, öğrenen öğrencilere "AÖM'ye ilişkin görüşleriniz nelerdir?" sorusu sorulmuş ve bu soruyu çözümlmek için öğrencilere, her dersen sonra öğrenci görüş formu doldurtulmuş, ayrıca öğrenen öğrencilerden altısı ile odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Bu soruyla ilgili elde edilen bulgular Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 5'te "Arkadaşımın öğretmenlik yaptığı dersi öğrenmede çok zorlandım." maddesine öğrenen öğrencilerin %60,9'u "katılmıyorum", "Arkadaşımın öğretmenlik yaptığı derse katılmak hoşuma gitti." maddesine %58,9 oranında "katılmıyorum" derken, %54,3 oranında öğrenci ise arkadaşlarının öğretmenlik yapmasını "eğlenceli" bulduğunu beyan etmiştir. Bununla birlikte, öğre-

TABLO 5: Öğreten öğrencilerin FEK'lerle ilgili görüş formunda yer alan sorulara ilişkin görüşleri.

Hafta			1	2	3	4	5	6	7	8	Toplam
Soru											
Arkadaşımın öğretmenlik yaptığı dersi öğrenmede çok zorlanıyorum	Katılıyorum	f	3	5	6	5	7	3	6	4	39
		%	2,0	3,3	4,0	3,3	4,6	2,0	4,0	2,6	25,8
	Kararsızım	f	1	2	3	3	3	2	4	2	20
		%	0,7	1,3	2,0	2,0	2,0	1,3	2,6	1,3	13,3
	Katılmıyorum	f	15	14	8	12	9	9	11	14	92
		%	9,9	9,3	5,3	7,9	6,0	6,0	7,3	9,3	60,9
Arkadaşımın öğretmenlik yaptığı derse katılmak hoşuma gitti	Katılıyorum	f	17	15	10	11	8	7	9	12	89
		%	11,3	9,9	6,6	7,3	5,3	4,6	6,0	7,9	58,9
	Kararsızım	f	2	3	3	2	4	2	2	2	20
		%	1,3	2,0	2,0	1,3	2,6	1,3	1,3	1,3	13,3
	Katılmıyorum	f	0	3	4	7	7	5	10	6	42
		%	0	2,0	2,6	4,6	4,6	3,3	6,6	4	27,8
Arkadaşımın öğretmenlik yapması benim için çok eğlenceliydi	Katılıyorum	f	13	14	6	11	8	10	9	11	82
		%	8,6	9,3	4,0	7,3	5,3	6,6	6,0	7,3	54,3
	Kararsızım	f	5	1	8	2	3	2	3	1	25
		%	3,3	0,7	5,3	1,3	2,0	1,3	2,0	0,7	16,6
	Katılmıyorum	f	1	6	3	7	8	2	9	8	44
		%	0,7	4,0	2,0	4,6	5,3	1,3	6,0	5,3	29,1
Ben de diğer arkadaşlarıma öğretmenlik yapmak isterim	Katılıyorum	f	11	11	10	12	8	11	13	11	87
		%	7,3	7,3	6,6	7,9	5,3	7,3	8,6	7,3	57,6
	Kararsızım	f	5	2	2	3	6	1	2	2	23
		%	3,3	1,3	1,3	2,0	4,0	0,7	1,3	1,3	15,2
	Katılmıyorum	f	3	8	5	5	5	2	6	7	41
		%	2,0	5,3	3,3	3,3	3,3	1,3	4,0	4,6	27,2
Öğretmenlik yapan arkadaşım ile iyi ilişkiler kurabildim	Katılıyorum	f	17	10	12	10	8	8	14	13	92
		%	11,3	6,6	7,9	6,6	5,3	5,3	9,3	8,6	60,9
	Kararsızım	f	1	7	4	4	6	4	3	4	33
		%	0,7	4,6	2,6	2,6	4,0	2,6	2,0	2,6	21,9
	Katılmıyorum	f	1	4	1	6	5	2	4	3	26
		%	0,7	2,6	0,7	4,0	3,3	1,3	2,6	2,0	17,2
Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmaktansa, sınıfta öğrenci olmayı tercih ederim	Katılıyorum	f	7	11	7	11	10	6	12	7	71
		%	4,6	7,3	4,6	7,3	6,6	4,0	7,9	4,6	47
	Kararsızım	f	4	4	4	2	2	1	2	3	22
		%	2,6	2,6	2,6	1,3	1,3	0,7	1,3	2,0	14,6
	Katılmıyorum	f	8	6	6	7	7	7	7	10	58
		%	5,3	4,0	4,0	4,6	4,6	4,6	4,6	6,6	38,4
Arkadaşımın öğretmenlik yapmasından çok, beden eğitimi öğretmenimin ders işlemesini tercih ederim	Katılıyorum	f	5	8	6	9	9	3	10	9	59
		%	3,3	5,3	4,0	6,0	6,0	2,0	6,6	6,0	39,1
	Kararsızım	f	10	5	7	3	7	1	4	4	41
		%	6,6	3,3	4,6	2,0	4,6	0,7	2,6	2,6	27,2
	Katılmıyorum	f	4	8	4	8	3	10	7	7	51
		%	2,6	5,3	2,6	5,3	2,0	6,6	4,6	4,6	33,7
Arkadaşımın öğretmenlik yaptığı bir derse katılmak benim için değişik bir deneyim oldu	Katılıyorum	f	15	15	8	12	12	8	11	8	89
		%	9,9	9,9	5,2	7,9	7,9	5,2	7,2	5,2	58,9
	Kararsızım	f	4	3	4	2	1	3	4	2	23
		%	2,6	2,0	2,6	1,3	2,0	0,7	2,6	1,3	15,3
	Katılmıyorum	f	0	3	5	6	6	3	6	10	39
		%	0	2,0	3,3	3,9	3,9	2,0	3,9	6,6	25,8

TABLO 6: Öğrenen öğrencilerin akran öğretimi ile ilgili görüşleri.

Sorular	Kodlar	Tema
Arkadaşından etkinlik/oyunu öğrenirken neler hissettin?	*Hoşuma gitti (Ö1, Ö3, Ö6) *Değişik bir deneyim yaşadım (Ö1, Ö5) *Eğlendim (Ö1) *Duygularım karışık (Ö2) *Öğretmenin öğretmesini tercih ederim (Ö3, Ö4, Ö5) *Basit kartları öğrenciler yapsın (Ö6) *Hoşlanmadım (Ö2, Ö4)	Duygular
Ders işlerken zorlandığın yerler oldu mu? Olduysa neler?	*Gülüşmeler (Ö1, Ö2, Ö3) *Davranış farklılıkları (Ö4, Ö5, Ö6) *Cinsiyet farklılığı (Ö2, Ö3, Ö6) *Becerileri öğrendim (Ö1, Ö2, Ö3)	Yaşanılan zorluklar
Böyle bir uygulama yapmanın sana sağladıkları nelerdir?	*Derse daha çok katıldım (Ö3, Ö4) *İletişim becerilerini geliştirdi (Ö3, Ö4, Ö6) *Kendine güven duygusu kazandırdı (Ö1, Ö2, Ö3, Ö6) *Bir şey kazandırmadı (Ö5)	Kazanımlar
Böyle bir uygulamayı yeniden yapmak ister misin? Neden?	*İsterim (Ö1) *Öğretmen işlesin (Ö2, Ö3) *Serbest kalalım (Ö4) *İstemem (Ö5) *Kartları seçersem, evet (Ö6)	Tekrarlanabilirlik

nen öğrencilerin “Ben de diğer arkadaşlarıma öğretmenlik yapmak isterim.” maddesine %57,6 oranında “katılıyorum”, “Öğretmenlik yapan arkadaşım ile iyi ilişkiler kurabildim.” maddesine %60,9 oranında “katılıyorum” ve “Arkadaşlarıma öğretmenlik yapmaktansa, sınıfta öğrenci olmayı tercih ederim.” maddesine ise öğrenen öğrenciler, birbirlerinin oranlarına yakın düzeyde yanıt vermişlerdir. “Arkadaşımın öğretmenlik yaptığı bir derse katılmam benim için değişik bir deneyim oldu.” maddesine katılanların oranı ise %58,9 olmuştur.

Tablo 6’da görülen öğrenen öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesinde, AÖM ile ilgili yöneltilen ilk soru “Arkadaşından etkinlik/oyunu öğrenirken neler hissettin?” sorusuydu. Bu soruya öğrenciler “Hoşuma gitti, değişik bir deneyim yaşadım, eğlendim, hoşlandım.” şeklinde olumlu duygu durumlarını bildirirken, “Duygularım karışık, öğretmenin öğretmesini tercih ederim, basit kartları öğrenciler yapsın ve hoşlanmadım.” şeklinde olumsuz duygu durumlarını da belirtmişlerdir. Öğrenen öğrencilerin AÖM’ye ilişkin bu

soruya verdikleri olumlu ve olumsuz görüşler “duygular” teması altında birleştirilmiştir. Bu soruya ilişkin öğrenen öğrencilerin verdikleri yanıtlara ait örnek cümleler aşağıda yer almaktadır.

Ö2: Hocam, bazı arkadaşlarımız güzel öğrettiği için hoşuma gitti, güzel öğretmedikleri zaman hoşuma gitmedi. Yani duygularım karışık; **Ö3:** Arkadaşlarımdan öğretmesi güzeldi ama öğretmenin öğretmesini tercih ederim; **Ö6:** Basit kartları öğrenciler yapabilir. Kartların zorluğuna göre öğrenenin anlatması değişiyor. Öğreten kişi hareketi yapamıyorsa, insanın üzerinde baskı oluyor.

“Ders işlerken zorlandığın yerler oldu mu? Olduysa neler?” sorusuna “Gülüşmeler, davranış farklılıkları, cinsiyet farklılığı” yanıtları sık tekrarlanmıştır. Öğrenen öğrencilerden gelen bu yanıtlar AÖM’nin uygulanması sırasında “yaşanılan zorluklar” teması altında toplanmıştır. Bu soruya ilişkin öğrenen öğrencilerin verdikleri yanıtlara ait örnek cümleler aşağıda sunulmuştur.

Ö3: Gülüşmeler hevesimizi kaçırdı; **Ö4:** Bir arkadaşımız beni sinir etmek için topu uzağa atı-

yordu; **Ö6:** Aynı çalışmalarını erkekler erkekler kızlar kızlara öğretsin.

Öğrenen öğrencilere yöneltilen diğer bir soru da “Böyle bir uygulama yapmanın sana sağladıkları nelerdir?” sorusuydu. Bu soruya öğrencilerden “Becerileri öğrendim, derse daha çok katıldım, iletişim becerilerimi geliştirdi, kendime güven duygusu kazandırdı.” şeklinde görüşler gelirken, bir öğrenci ise “Bir şey kazandırmadı.” şeklinde görüş belirtmiştir. Bu soruya gelen yanıtlar AÖM'nin öğrenci görüşlerine göre “**kazanımlar**” temasına ulaşılmıştı. Sorulara ilişkin öğrenen öğrencilerin verdikleri yanıtlara ait örnek cümleler aşağıda verilmiştir.

Ö2: İletişim kuramadım ama becerileri öğrendim; **Ö3:** Derse daha çok katıldım. Kartlar olduğu için. Becerileri öğrendim; **Ö5:** Hiçbir şey kazandırmadı. Çünkü yapılan etkinlikleri biliyordum.

Odak grup görüşmelerinde sorulan son soru olan “Böyle bir uygulamayı yeniden yapmak ister misin? Neden?” sorusuna “İsterim, öğretmen işlesin, serbest kalalım, istemem ve kartları seçersem, evet.” şeklinde farklı yanıtlar gelmiştir. Öğrenen öğrencilerden elde edilen bu yanıtlar “**tekrarlanabilirlik**” teması altında toplanmıştır. Bu soruya ilişkin öğrenen öğrencilerin görüşleri değerlendirildiğinde, AÖM ile ders işlemeye çok fazla istekli olmadıkları sonucuna ulaşılabilmektedir. Bu soruya ilişkin öğrencilerin verdikleri yanıtlara ait örnek cümleler aşağıda sunulmuştur.

Ö3: Öğretmen işlerse daha iyi olur; **Ö6:** Eğer kartları ben kendim seçersem olur. Bu seferki gibi olursa istemem.

Öğrenen öğrencilerin “Fiziksel Etkinlik Kartlarına” ilişkin görüşleri

Araştırmada, öğrenen öğrenciler için “FEK'lere ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusunu çözümlemek için öğrenen öğrencilere, her dersin sonunda öğrenci görüş formu ve yapılandırılmış günlük doldurtulmuş, ayrıca çalışmanın sonunda öğrenen öğrencilerden altısı ile odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Tablo 7'de bu soruyla ilgili elde edilen bulgular görülmektedir.

“Arkadaşım öğretmenlik yaparken FEK'leri daha iyi öğrendim.” maddesine öğrenen öğrenciler

%65,6 oranında “katılıyorum”, “FEK'lerdeki etkinlik/oyunlarını öğrenmek kolay oldu.” maddesine %70,2 oranında “katılıyorum”, “FEK ile ders işlemek hoşuma gitti.” maddesine % 61,6 oranında “katılıyorum” ve “FEK'lerdeki etkinlik/oyunlar eğlenceliydi.” maddesine %64,9 oranında “katılıyorum” şeklinde görüş bildirmişlerdir (Tablo 7).

“FEK'lerdeki etkinlik/oyunlarını yapmaktan hoşlandım.” maddesine, öğrencilerin yarısından biraz fazlası “katılıyorum” (%57,6), “FEK sayesinde derse daha çok katıldım.” ifadesine ise öğrenciler %62,9'luk oranda “katılıyorum” yanıtını vermişlerdir. Öğrenen öğrencilere sorulan “FEK'lerdeki etkinlik/oyunlarını uygularken çok zorlandım.” maddesine, öğrenciler %52,3 oranında katılmazken, “Beden eğitimi derslerinde FEK'lerin işlenmesini isterim.” maddesine öğrenen öğrencilerin %45,7'si “katılıyorum” yanıtını vermiştir.

Tablo 8'de görülen öğrenen öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesinde FEK'ler ile ilgili sorulan ilk soru “FEK'lerdeki etkinlik/oyunlar hakkındaki düşünceleriniz nedir?” sorusuydu. Bu soruyla ilişkili gelen yanıtlar, öğrencilerin genel itibarıyla FEK'lere ilişkin olumlu görüş içinde oldukları belirlenmiş ve bu görüşler FEK'lere ait “**özellikler**” temasını oluşturmuştur. Öğrenciler bu soruya, sıklıkla genel olarak “Kolay, bazıları zor, güzel ve eğlenceli, anlaşılır.” şeklinde yanıtlar vermişlerdir. Soruya ilişkin örnek cümleler aşağıda verilmiştir.

Ö5: FEK'ler kolaydı; fakat bazı arkadaşlarımız iyi anlatamadı. Onun için zorlandım. Badminton bana zor gelmedi. Önceden oynuyordum çünkü; **Ö6:** Denge hareketleri zordu. Altından geçme gibi hareketler vardı. Kızlı erkekli yapmaya çalıştılar. Ama kızlar istemedi. İyi anlattılar; **Ö1:** Karta bakınca anlaşılıyor her şey; **Ö4:** Hocam güzeldi, eğlenceliydi hiç beğenmediğim olmadı.

Öğrencilere sorulan “FEK'lerle tekrar ders işlemek ister misin?” sorusuna verilen yanıtlar sonucunda “**isteklilik**” temasına ulaşılmıştır. Bu soruya öğrencilerden “İsterim, öğretmen işlerse isterim, zaman zaman isterim.” şeklinde olumlu olduğu düşünülen yanıtlar gelirken, sadece bir öğrenciden “istemem” görüşü elde edilmiştir. Bu soruya ilişkin

TABLO 7: Öğrenen öğrencilerin fiziksel etkinlik kartlarına ilişkin görüşleri.

Hafta			1	2	3	4	5	6	7	8	Toplam
Arkadaşım öğretmenlik yaparken fiziksel etkinlik kartlarını daha iyi öğrendim	Katılıyorum	f	17	14	13	12	7	12	12	12	99
		%	11,3	9,3	8,6	7,9	4,6	7,9	7,9	7,9	65,6
	Kararsızım	f	1	6	4	3	6	1	4	2	27
		%	0,7	4,0	2,6	2,0	4,0	0,7	2,6	1,3	17,8
	Katılmıyorum	f	1	1	--	5	6	1	5	6	25
		%	0,7	0,7	0,0	3,3	4,0	0,7	3,3	4,0	16,5
Fiziksel etkinlik kartlarındaki etkinlik/oyunları öğrenmek kolay oldu	Katılıyorum	f	13	9	12	16	13	10	16	17	106
		%	8,6	6,0	7,9	10,6	8,6	6,6	10,6	11,3	70,2
	Kararsızım	f	5	6	3	3	3	1	1	1	23
		%	3,3	4,0	2,0	2,0	2,0	0,7	0,7	0,7	15,2
	Katılmıyorum	f	1	6	2	1	3	3	4	2	22
		%	0,7	4,0	1,3	0,7	2,0	2,0	2,6	1,3	14,6
Fiziksel etkinlik kartları ile ders işlemek hoşuma gitti	Katılıyorum	f	16	14	12	10	7	10	13	11	93
		%	10,6	9,3	7,9	6,6	4,6	6,6	8,6	7,3	61,6
	Kararsızım	f	3	3	4	6	5	3	3	3	30
		%	2,0	2,0	2,6	4,0	3,3	2,0	2,0	2,0	19,9
	Katılmıyorum	f	--	4	1	4	7	1	5	6	28
		%	--	2,6	0,7	2,6	4,6	0,7	3,3	4,0	18,5
Fiziksel etkinlik kartlarındaki etkinlik/oyunlar eğlenceliydi	Katılıyorum	f	14	15	10	13	10	11	14	11	98
		%	9,3	9,9	6,6	8,6	6,6	7,3	9,3	7,3	64,9
	Kararsızım	f	4	2	5	2	4	1	1	4	23
		%	2,6	1,3	3,3	1,3	2,6	0,7	0,7	2,6	15,2
	Katılmıyorum	f	1	4	2	5	5	2	6	5	30
		%	0,7	2,6	1,3	3,3	3,3	1,3	4,0	3,3	19,9
Fiziksel etkinlik kartlarındaki etkinlik/oyunları yapmaktan hoşlandım	Katılıyorum	f	12	11	10	12	9	9	13	11	87
		%	7,9	7,3	6,6	7,9	6,0	6,0	8,6	7,3	57,6
	Kararsızım	f	7	6	3	3	3	2	4	2	30
		%	4,6	4,0	2,0	2,0	2,0	1,3	2,6	1,3	19,9
	Katılmıyorum	f	--	4	4	5	7	3	4	7	34
		%	--	2,6	2,6	3,3	4,6	2,0	2,6	4,6	22,5
Fiziksel etkinlik kartlarındaki etkinlik/oyunları uygularken çok zorlandım	Katılıyorum	f	3	7	4	6	5	6	6	6	43
		%	2,0	4,6	2,6	4,0	3,3	4,0	4,0	4,0	28,5
	Kararsızım	f	5	2	6	3	7	1	3	2	29
		%	3,3	1,3	4,0	2,0	4,6	0,7	2,0	1,3	19,2
	Katılmıyorum	f	11	12	7	11	7	7	12	12	79
		%	7,3	7,9	4,6	7,3	4,6	4,6	7,9	7,9	52,3
Fiziksel etkinlik kartları sayesinde derse daha çok katıldım	Katılıyorum	f	14	14	12	11	9	11	12	12	95
		%	9,3	9,3	7,9	7,3	6,0	7,3	7,9	7,9	62,9
	Kararsızım	f	3	4	4	6	6	1	4	2	30
		%	2,0	2,6	2,6	4,0	4,0	0,7	2,6	1,3	19,9
	Katılmıyorum	f	2	3	1	3	4	2	5	6	26
		%	1,3	2,0	0,7	2,0	2,6	1,3	3,3	4,0	17,2
Beden eğitimi derslerinde fiziksel etkinlik kartlarının işlenmesini isterim	Katılıyorum	f	10	13	10	10	4	8	7	7	69
		%	6,6	8,6	6,6	6,6	2,6	5,3	4,6	4,6	45,7
	Kararsızım	f	5	1	2	4	6	3	5	3	29
		%	3,3	0,7	1,3	2,6	4,0	2,0	3,3	2,0	19,2
	Katılmıyorum	f	4	7	5	6	9	3	9	10	53
		%	2,6	4,6	3,3	4,0	6,0	2,0	6,0	6,6	35,1

TABLO 8: Odak grup görüşmesine göre öğrenen öğrencilerin FEK ile ilgili görüşleri.

Sorular	Kodlar	Tema
FEK'lerdeki etkinlik/oyunlar hakkındaki düşünceleriniz nedir?	*Genel olarak kolaydı (Ö1, Ö2, Ö3, Ö5) *Güzel ve eğlenceli (Ö4) *Anlaşılır (Tüm grup) *Eğlenceliydi (Ö1, Ö4, Ö5) *Eğlenceli ama zordu (Ö3,Ö6) *Bazıları zordu (Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6)	Özellikler
FEK'lerle tekrar ders işlemek ister misin?	*İsterim (Ö1) *Öğretmen işlerse, isterim (Ö2) *Zaman zaman isterim (Ö3, Ö4, Ö5,Ö6) *İstemem (Ö5)	İsteklilik
FEK'leri uygulamada zorlandığın noktalar var mı? Neler?	*Genellikle zorlanmadım (Ö1, Ö4) *Bazen zorlandım (Ö2,Ö3, Ö6) *Zorlandım (Ö2) *Süre uzun olursa sıkıcı oluyor (Ö1, Ö6)	Deneyim

FEK: Fiziksel etkinlik kartları.

öğrencilerden elde edilen görüşler, örnek cümleler şeklinde aşağıda sunulmuştur.

Ö1: *İstiyorum hocam. Sadece istemediğim hareketler olmazsa daha güzel olur. Biraz basketbol oynamak istiyorum. Bir hafta kartları işlese, bir hafta da basketbol, voleybol oynayabiliriz;* **Ö2:** *Hocam sıkıcı geliyor artık. Öğretmen işlerse olur;* **Ö4:** *Hocam ben istemem, genelde bedende biz top oynuyoruz. Top oynamayı özledik....*

Öğrenen öğrencilerimize sorulan son soru "FEK'leri uygulamada zorlandığın noktalar var mı? Neler?" olmuştur. Bu soruya gelen yanıtlar, genel olarak FEK'leri uygularken çok fazla zorluk yaşamadıkları yönünde olmuş ve yanıtlar "**deneyim**" temasını oluşturmuştur. Öğrenen öğrencilerden bu soruya ilişkin "Genellikle zorlanmadım, bazen zorlandım ve zorlandım." şeklinde yanıtlar verilmiştir. Öğrencilerden soruyla ilişkili elde edilen örnek cümleler aşağıda verilmiştir.

Ö2: *Zorlandım, denge oyunlarında ve badmintonda;* **Ö1:** *Bence, öğretmenim ilk başlarda çok iyi anlaşılıyordu. Çünkü heves vardı. Sonlara doğru insanı sıkıkmaya başladı. Çünkü sekiz hafta boyunca yapıyor ve diğer aktivitelerden eksik kalıyorsun. Bu yüzden son haftalarda sıkılma yaşadım;* **Ö4:** *Hiç zorlanmadım. Hepsi iyiydi.*

FEK'lere ilişkin öğrenen öğrencilerden her hafta yapılan uygulamaya yönelik yapılandırılmış günlük tutmaları istenmiş ve 8 hafta boyunca öğrenen öğrenciler toplam 151 günlük tutmuştur. FEK'lere ilişkin öğrenen öğrencilerin her hafta yapılan uygulamaya yönelik tuttukları yapılandırılmış günlüklerden elde edilen verilerde, FEK'lerin olumlu yönleri olarak "Eğlenceli, eğitici, güzel-mantıklı ve uygulaması kolay" ifadeleri büyük çoğunlukta tekrarlanır iken, FEK'lerin olumsuz yönleri olarak "Bazı hareketlerin zor ve sıkıcı olması" çoğunlukla ifade edilmiştir. Kartların uygulanması ile ilgili genel düşüncelerde "uygulanmasın" ve "uygulansın" maddeleri birbirine yakın sayıda katılım almıştır.

TARTIŞMA

Ortaokul beden eğitimi ve spor derslerinde uygulanan AÖM ve FEK uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesini amaçlayan bu çalışmada, çalışmaya katılan öğretici öğrenciler akran öğretimi ile ilgili arkadaşlarına öğretmenlik yapmanın büyük oranda hoşlarına gittiğini ve öğretmenlik yapmayı eğlenceli bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, bu tür uygulamalar yapmanın kendilerine olan güvenlerini artırdığını, liderlik özelliklerini, sorumluluk duygularını ve iletişim

becerilerini geliştirdiğini, arkadaşlarına öğretmenlik yapmanın kendilerini zorlamadığını belirtmişlerdir. Bu sonuca göre, AÖM’de öğretici olarak görevlendirilen öğrencilerin, bu model ile ilgili olumlu duygular besledikleri sonucuna ulaşılabilir. Benzer şekilde, literatürde de AÖM’nin öğrencilerin duyuşsal özelliklerini geliştirdiğine dair çalışmalar bulunmaktadır.²¹⁻²³ Phillip ve ark.nın çalışmasında, akran öğretiminin başarı ve sorumluluğu artırdığına ilişkin bulgular elde edilmiştir.⁸ Yapılan diğer çalışmalarda ise akran öğretim sürecinin duyuşsal kazanımlar ile öğrencilerin öz güvenini, iletişim becerilerini artırdığı; liderlik yeteneklerini geliştirmelerine, öğrenmeyi öğrenmelerine fırsat sağlandığı belirtilmiştir.²⁴⁻²⁶

Bununla birlikte, çalışmada öğretici öğrenciler “*Öğretmenlik yapmaktansa öğrenci olarak kalmayı tercih ederim.*” ifadesine çoğunlukla katılmadıklarını belirtse de bu maddeye katılan öğrencilerin sayısı diğer maddelere göre fazla olmuştur. Diğer maddelerde akran öğretimi ile elde edilen tüm olumlu ifadelerle rağmen, öğrencilerin bu şekilde düşünmelerine sebep olarak, öğrencilerin kendi seçmediği arkadaş gruplarına öğretmenlik yapmaları gösterilebilmektedir. Ayrıca; öğrencilerin yaş gruplarının küçük olması, grupların kız-erkek karışık olması, öğrencilerin böyle bir modeli beden eğitimi ve spor dersinde ilk kez uygulamalarından dolayı bazı öğrencilerin arkadaşlarına yeterince öğretemediğini düşünmeleri nedeni ile öğretmenliğe ilişkin öz güven düzeylerinin düşük olması diğer sebepler arasında sayılabilmektedir. Elde edilen bu bulguyu destekleyen bir çalışmada, aynı cinsiyetle akran öğretimi yapılmasının başarı oranını artırdığı belirtilmiştir.²⁷

Bununla beraber, “Böyle bir uygulamayı yeniden yapmak ister misiniz?” sorusuna ilişkin olarak ise “*isterim*” diyen öğrenciler olduğu gibi “*Şartlara bağlı-etkinliğe ve sayıya bağlı olarak olabilir.*” diyen öğrenciler de olmuştur. Öğretici öğrencilerin yanıtlarındaki bu farklılığın sebebinin, yapılan etkinlik ve oyunların her öğrenci tarafından farklı olarak eğlenceli, kolay, zor ya da sıkıcı olarak nitelendirilmesi ve sekiz kişiden oluşan ders grubunun öğretici öğrenciler için “kalabalık” olarak görülmesi olabileceği düşünülmektedir. Ancak, bu soruyla

elde edilen bulgulara göre, bir öğrenci dışında diğer öğretici öğrencilerin bir şekilde bu uygulamanın tekrarlanmasına olumlu yaklaşması memnuluk verici bir durum olarak düşünülebilmektedir.

Çalışmaya katılan öğretici öğrencilerin büyük çoğunluğu “AÖM ile FEK’leri daha iyi öğrendiklerini, FEK’leri arkadaşlarına öğretmenin ve uygulamanın kendileri için kolay olduğunu” ifade etmişlerdir. Ayrıca, öğretici öğrenciler FEK’leri “eğlenceli” bulmuşlar ve “FEK’lerle tekrar ders işlemek istediklerini” belirtmişlerdir. Öğrenciler FEK’lerin “İyi hazırlandığını belirtirken, aynı zamanda güzel, eğitici ve katılım sağlayıcı” olarak da tanımlamışlardır. Araştırmanın bu bulgusunu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır.^{13,18} Esen ve Mirzeoğlu ve Usluoğlu ve Mirzeoğlu’nun FEK kullanılarak ortaokul öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarda da öğrenciler FEK ile ders işlemeyi eğlenceli ve katılımı artırıcı bulmuşlardır. Bu durumun nedeni olarak, FEK’lerin öğrenciler için eğlenceli oyunları içermesi ve oyun temelli derslerin de öğrencilerde hem katılım artırma hem de dersten zevk alma özelliğini içermesi gösterilebilmektedir.

Yapılan odak grup görüşmesinde ise öğreten öğrenciler, FEK’leri “Katılım sağlayıcı, iyi hazırlanmış, eğlenceli, kolay öğrenilen ve herkesin uygulayabileceği materyaller.” olarak tanımlamışlardır. Bu sonuçlar, öğretici öğrencilerin görüşme formunda verdikleri yanıtlar ile aynı doğrultudadır. Bu bulgularla paralellik gösteren çalışmalardan, Hunt’un çalışmasında, FEK’lerin öğrenci gruplarına faydası olduğu, öğrencinin derste daha fazla aktif olmasını ve dersin daha eğlenceli geçmesine olanak sağladığı ve verilen görevlerin daha çok amaca yönelik olmasına katkı sağladığı belirtilmiştir.¹³ Yine Lawrence, kartlara yönelik uygulanan programın öğrencilerin beden eğitimi dersine katılımı artırdığını belirtmiştir.²⁸

FEK’lerle elde edilen tüm bu sonuçlara ek olarak, öğretici öğrenciler “Tekrar FEK’ler ile ders işlemek istediklerini, fakat bu durumun uygulama şartlarına bağlı olduğunu” bildirmişlerdir. Öğrenciler uygulama şartları olarak, uygulama süresinin biraz daha kısa tutulmasını, kendi istedikleri ve seçtikleri kartlarla ve kendi istedikleri arkadaşla-

rına uygulama yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu durumun sebeplerinden birinin, öğrencilerin beden eğitimi derslerinin genelde bir saatlik bölümünde serbest kalıp, maç yapmaya alışmış olmaları gösterilebilmektedir. Bu duruma ilave olarak, öğretici öğrencilerin ayrıca bazı hareketleri gösterirken zorlanmaları, kişisel tercih ve isteklerden dolayı bazı etkinlik/oyunları daha fazla veya az eğlenceli bulmaları ve erkek-kız beraber çalışmada zorlanmaları neden olmuş olabilmektedir.

Öğrenen öğrencilerin AÖM'ye ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin büyük çoğunluğunun "Arkadaşlarından dersi öğrenmeyi zor bulmadıklarını, arkadaşlarının öğretmenlik yaptığı derslere katılmanın hoşlarına gittiğini, bu dersleri eğlenceli bulduklarını ve farklı bir deneyim yaşadıklarını" ifade ettiği belirlenmiştir. Bu bulgular, McKinstery ve Topping'ın, akran öğretimi ile ders alan grubun yarısının çalışmadan zevk aldığını rapor ettiği çalışma bulgularıyla paralellik göstermektedir.²⁴ Ayrıca, Üner ve Gündüz tarafından, ilkökul düzeyinde AÖM ile satranç öğretiminin gerçekleştirildiği çalışmada; öğrencilerde sorumluluk, paylaşım, iş birliği ve birbirleriyle iletişim algılarında artışlar olduğu belirtilmiştir. Yine Gündüz ve Keskin tarafından, lise düzeyinde yapılan bir başka çalışmada ise akran öğrenciler "Akranlarından öğrenmenin hoşlarına gittiğini, ilk başta ciddiye almadıkları daha sonra arkadaşlarının çabasını gördükçe dikkatlerini verdiklerini, iletişimlerinin arttığını, takım olduklarını, eğlendiklerini ve yarışmalarda çok heyecanlandıklarını, akranlarından öğrenmenin rahat olduğunu" belirtmişlerdir.¹⁶

Ancak, çalışmada elde edilen bu olumlu bulgulara rağmen öğrenciler, "Arkadaşıma öğretmenlik yapmaktansa, sınıfta öğrenci olmayı tercih ederim." ve "Arkadaşımın öğretmenlik yapmasından çok, beden eğitimi öğretmenimin ders işleme-sini tercih ederim." maddelerine azımsanmayacak bir oranda katılmışlardır. Bunun nedenleri arasında; öğrenen öğrencilerin modele oldukça yabancı olmaları, yaş düzeylerinin küçük olmasından kaynaklı olarak arkadaşlarını öğretmen olarak görmede sıkıntı yaşamaları, daha çok öğretmen merkezli öğretilere alışık olmaları, kendi seçmediği

gruplarla ve öğreten öğrencilerle çalışmalara katılmaları ve çalışma gruplarında kız ve erkeklerin karma olarak çalışmaları sayılabilmektedir. Aynı sorunun çözümlenmesi ile ilgili olarak yapılan odak grup görüşmelerinde ise öğrenen öğrenciler akran öğretimi ile yapılan derslere katılmanın hoşlarına gittiğini belirtmişlerdir. Yine büyük çoğunluğu derslerde öğretilen aktiviteleri öğrendiklerini bildirmişlerdir. Öğrencilerin kendileri ile ilgili bu görüşleri çeşitli araştırmaların motor beceriler ile ilgili bulgularıyla paralellik göstermektedir.^{15,16,29-32} Konu ile ilgili yapılan çalışmaların birinde; Iserbyt, Madou, Vergauwen ve Behets, 8. sınıfta işlem kartları kullanılarak oluşturulan akran öğretiminin teniste motor beceriler üzerine etkisini incelemişler ve çalışma sonunda akran öğretimi yapılan gruptaki öğrencilerin, öğretmen merkezli tenis dersi alan gruptaki öğrenciler kadar motor becerilere ait hedefleri başardıkları saptanmıştır.³¹ Ek olarak, akran öğretimi yapılan grupta görev kartı kullanmanın güçlü bir öğrenme ortamı sağladığı ve beden eğitiminde motor hedefler kadar, sosyalleşmeyi de geliştirdiği belirlenmiştir.

Öğrenen öğrencilerin dersleri işlerken zorlandıkları durumlar kendilerine sorulduğunda, genel olarak kız ve erkeklerin beraber çalışmasından rahatsız oldukları belirtilmiştir. Bu duruma öğrencilerin yaş dönemi özelliklerinin sebep olduğu düşünülmektedir. 6. sınıf öğrencilerinin bazıları ergenlik dönemimin başında bazıları ise bu döneme hazırlanmaktadır. Bu nedenle, bu yaş düzeyinde karşı cinsle ilişkilerde yaşanan hassasiyet böyle bir duruma neden olmuş olabilmektedir. Çalışmada elde edilen bu bulguyu, Sazak ve Tekinarslan'ın elde ettikleri sonuç da desteklemektedir. Bu araştırmacılara göre, aynı cinsiyete akran öğretimi yapılması başarı oranını artırmaktadır.²⁷

Çalışmaya katılan öğrenen öğrenciler, bu modelin, "İletişim becerileri ve kendine güven duygusu kazandırdığını ve derslere daha fazla katılmalarını sağladığını" ifade etmişlerdir. Literatürde, AÖM'nin duyuşsal özellikleri geliştirdiğine dair sonuçlar barındıran çalışmalar bulunmaktadır. Bunlardan Phillip ve ark.nın çalışmasında, akran öğretiminin başarı ve sorumluluğu artırdığına ilişkin bulgular elde edilmiştir.⁸ Başka bir ça-

lışmada, AÖM'den yararlanarak doğrudan öğretim yaklaşımı ile yapılan öğretimin; teşekkür etme, yardım etme ve izin isteme gibi sosyal becerileri kazandırmada, bu becerilerin sürdürülmesinde ve genellenmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.²¹

Öğrenen öğrencilerin fiziksel etkinlik kartlarına ilişkin görüşlerini belirlemek için uygulanan görüş formu, odak grup görüşmesi ve yapılandırılmış günlüklerden elde edilen verilere göre, çalışmaya katılan öğrenen öğrencilerin yarısından fazlası "Arkadaşlarının öğretmenliği yardımı ile FEK'leri daha iyi öğrendiklerini, FEK'leri öğrenmenin kolay ve eğlenceli olduğunu ve FEK'lerle uygulama yapmanın hoşlarına gittiğini" belirtmişlerdir. Benzer sonuçlar farklı araştırmalarda da elde edilmiştir.¹⁸ Usluoğlu ve Mirzeoğlu'nun çalışmasında, öğrencilerin FEK'ler ile ders işlemekten zevk aldıkları, kartları uygularken zorlanmadıkları, FEK'lerin dersleri daha eğlenceli hâle getirdiği ve derse katılımlarını artırdığı yönünde görüş bildirdikleri rapor edilmiştir. Öğrenen öğrenciler ayrıca, çalışma boyunca tuttıkları yapılandırılmış günlüklerde FEK'leri "Eğlenceli, eğitici, uygulanması kolay, katılım sağlayıcı ve fiziksel gelişim için yararlı" olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Bu durumun çalışmada uygulanan FEK'lerin daha çok oyun ve etkinlik ağırlıklı ve öğrenci düzeylerine uygun olarak hazırlanmış olmalarından kaynaklandığı söylenebilmektedir. Oyunlarla işlenen beden eğitimi ve spor derslerinin daha çekici, eğlenceli, motive edici ve derse katılımı artırıcı olduğunun belirlendiği çalışmalar bulunmaktadır.³³ Ayrıca, Thorpe'un da belirttiği gibi, FEK'lerin özellikleri olarak başarı, maksimum katılım, içermeci, öğrenmeyi sağlayıcı ve eğlenceli olmaları sayılabilmektedir.³⁴

Yapılan odak grup görüşmeleri sonucunda, öğrenen öğrenciler FEK'lerdeki bazı uygulamaları zor ve sıkıcı bulur iken, genel olarak etkinlikleri kolay bulmuşlardır. Öğrencilerin tamamı oyun ve etkinlikleri anlaşılır bulur iken, yine öğrenen öğrencilerin büyük çoğunluğu kartların eğlenceli ve katılımı artırıcı olduklarını bildirmişlerdir. Odak grup görüşmesinde elde edilen bu bulgular, görüş formundan ve süreç boyunca öğrenen öğrencilerden elde

edilen günlük sonuçlarından elde edilen sonuçları desteklemektedir. Çalışmada elde edilen bu sonuçları destekleyen araştırmalar bulunmaktadır. Bu çalışmaların birinde, Hunt, TOPs program kartlarının öğrenci gruplarına faydası olduğunu, öğrencinin derste daha fazla aktif olmasını ve dersin daha eğlenceli geçmesine olanak sağladığını ve verilen görevlerin daha çok amaca yönelik olmasına katkı sağladığını belirtmiştir.¹³

Odak grup görüşmesinde, öğrenciler etkinliklere genel olarak katıldıklarını, sadece bazılarının katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenen öğrenciler "FEK'ler ile tekrar ders işlemek ister misin?" sorusuna, günlüklerdeki benzer yanıt vererek zaman zaman, yani belirli aralıkla uygulanmasını istemişlerdir. Öğrencilerin genel itibarıyla derslerde serbest kalmaya alıştıkları için FEK'lerle ilgili bu kadar olumlu görüşe rağmen, sürekli uygulanmamasını ya da ara sıra uygulanmasını tercih ettikleri yönünde görüş bildirdikleri düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada elde edilen tüm bulgular birlikte değerlendirildiğinde, ortaokul beden eğitimi ve spor dersleri için FEK'lerin öğrenciler için yol gösterici ve uygun yardımcı araçlar olduğu ve AÖM'nin iyi destenlendiği takdirde ortaokul öğrencileri için uygun bir öğretim modeli olduğu sonucuna varılabilmektedir. Ancak, gerçekleştirilen çalışmanın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Bu sınırlılıklardan biri çalışmanın tek bir ortaokulda yapılmış olmasıdır. Bundan dolayı çalışmanın sonuçları değerlendirilirken bu durum göz önünde bulundurulmalıdır. Çalışma ayrıca tek bir sınıf düzeyinde gerçekleştirilmiştir. Benzer çalışmalar daha geniş öğrenci grubu ile ortaokulda farklı sınıflarda, daha uzun zaman dilimine yayılarak tekrarlanabilir. Çalışmadaki bir başka sınırlılık, araştırmanın sadece öğrenci görüşleriyle sınırlı tutulmasıdır. Yapılacak diğer çalışmalarda öğretmen görüşleri de alınabilir. İlave olarak, çalışmada sadece tek bir modelin etkisi incelenmeye çalışılmıştır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda FEK'lerin uygulanmasında farklı yöntem ve modellerin etkisine bakılabilir. Ayrıca, FEK'lerin ve AÖM'nin bilişsel ve

psikomotor alanlardaki öğrenme üzerindeki etkisi de incelenebilir.

Teşekkür

Çalışmamızda yer alan öğrencilere gösterdikleri özveriden dolayı teşekkürlerimizi sunarız.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğru-
dan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet,
gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya her-
hangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde,

çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi
ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin
çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite
üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, her-
hangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer du-
rumları yoktur.

Yazar Katkıları

Bu çalışma hazırlanırken tüm yazarlar eşit katkı sağlamıştır.

KAYNAKLAR

- Batu S, Kircaali İftar G. Kaynaştırma. 1.Baskı. Ankara: Kök Yayınevi; 2005. p.132.
- Doğanay A. Öğretim İske ve Yöntemleri. 1. Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık; 2007. p.421.
- Metzler MW. Instructional Models for Physical Education. 2nd ed. United States of America: Holcomb Hathaway, Inc; 2005. p.494.
- Wilson CH, Lieberman L, Horton M, Kasser S. Peer tutoring: a plan for instructing students of all abilities. Journal of Physical Education Recreation & Dance 1997;68(6): 39-44.
- Mirzeoğlu AD, Özcan G. [The views and achievements of students about school experience performing by peer teaching]. Sport Sciences 2015;10(4):16-33.
- Henning JM, Weidner TG, Jones J. Peer-assisted learning in the athletic training clinical setting. J Athl Train 2006;41(1):102-8.
- Butler SA, Hodge SR. Enhancing student trust through peer assessment in physical education. Physical Educator 2001;58(1):30-41.
- Phillip W, Darrell WC, Craig AP. Effects of peer-mediated accountability on opportunities to respond and correct skill performance by elementary school children in physical education. Journal of Behavioral Education 1998;8(1):103-14.
- Loke AJ, Chow FL. Learning partnership--the experience of peer tutoring among nursing students: a qualitative study. Int J Nurs Stud 2007;44(2):237-44.
- Temple V, Lynnes MD. Peer tutoring for inclusion. ACHPER Healthy Lifestyles J 2008;55:11-21.
- Clarke B, Feltham W. Facilitating peer group teaching within nurse education. Nurse Educ Today 1990;10(1):54-7.
- Owens L, Barnes J. The relationships between cooperative, competitive, and individualized learning preferences and students' perceptions of classroom learning atmosphere. Am Educ Res J 1982;19(2): 182-200.
- Esen E, Mirzeoğlu AD. [The effects of physical activity cards used in physical education courses on academic learning time]. Kastamonu Education Journal 2018;26(4):1092-100.
- Mirzeoğlu AD, Munusturlar S, Çelen A. [The effects of peer teaching model on academic learning time and learning volleyball skills]. Hacettepe Journal of Sport Sciences 2014;25(4):184-202.
- Üner U, Gündüz N. Teaching chess with peer education model. Konya: 13. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı; 2014. p.138-9.
- Gündüz N, Keskin MT. Evaluation of performance work on "bocce, dart and speed stack education supported by peer education". Antalya: 14. Uluslararası Spor Bilimleri Kongre Kitabı; 2016. p.375.
- İrez SG, Yaman M, İrez GB, Saygın Ö. [The effects of physical activity cards on teacher behaviours in elementary physical education classes]. Journal of Human Sciences 2013;10(1):1303-5134.
- Usluoğlu Z, Mirzeoğlu AD. Views towards physical activity cards and the effects of cards on students' attitudes. Pamukkale Spor Bilimleri Dergisi 2017;8(2):1-14.
- Delice A. [Designing and conducting mixed methods researches]. In: Creswell JW, Plano Clark VL, eds. Dede Y, Demir SB, çeviri editörleri. Karma Yöntem Araştırmaları Tasarımı ve Yürütülmesi. 1. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık; 2015. p.84-85.
- Yıldırım A, Şimşek H. [Qualitative research methods in social sciences]. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. 9. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık; 2013. p.446.
- Alptekin S, Özyürek M. [The effect of direct instruction with modeling the social skills by the peers of the mentally retarded student on his/her acquiring, maintaining and generalizing the social skills and his/her social acceptance]. Journal of Academic Social Science Studies 2013; 6(8):31-58.
- Sheldon AD. Peer and cross-age tutoring in music. Music Educators Journal 2001;87(6): 33-8.
- Tan E, Yılmaz A. [Approaches towards to peer education in Turkey and developed countries]. J Progress 2016;6(1):185-95.
- McKinstry J, Topping KJ. Cross-age peer tutoring of thinking skills in the high schools. Educational Psychology in Practice 2003;19(3): 199-217.
- Ünver V, Akbayrak N. [Peer tutoring model in nursing education]. DEUHYO ED 2013;6(4): 214-7.
- Ercan H, Yıldırım O. [Peer teaching-based learning teaching approach in individual instrument and its instruction course]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2016;16(İpekyolu Özel Sayısı):2269-81.
- Sazak-Pınar E, Çirfçi-Tekinarslan İ. [The investigate of effectiveness of peer tutoring social skills intervention program in students with mental retardation]. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi 2003;4(2):13-30.
- Lawrence J. The impact and use of the TOPs programme in one local education authority. British Journal of Teaching in Physical Education 2003;44-8.
- Ayvazo S, Ward P. Effects of classwide peer tutoring on the performance of sixth grade students during a volleyball unit. Physical Educator 2009;66(1):12-22.
- Ernst M, Byra M. Pairing learners in the reciprocal style of teaching: influence on student skill, knowledge, and socialization. Physical Educator 1998;55(1):24-37.
- Iserbyt P, Madou B, Vergauwen L, Behets D. Effects of peer mediated instruction with task cards on motor skill acquisition in tennis. Journal of Teaching in Physical Education 2011;30:31-50.
- Johnson M, Ward P. Effects of class wide peer tutoring on correct performance of striking skills in 3rd grade physical education. Journal of Teaching in Physical Education 2001;20: 247-63.
- Gülçay O, Mirzeoğlu D, Çelebi M. [Effects of cooperative games on social skill levels and attitudes toward physical education]. Eurasian Journal of Educational Research 2010;40:77-92.
- Torphe S. Promotion of TOPs cards and course notes. Ankara: Uluslararası İlham Projesi; 2013. p.5.